

Het thuislokaal

Over de school achter de voordeur

“Een onderzoek over de kansen en
keuze gelijkheid in het onderwijs als
de school haar deuren sluit.”

INHOUDSOPGAVE

01 Introductie 4-5

Abstract 4

Voorwoord 5

02 Het onderwijs onder de loop 8-9

Kansengelijkheid, verwachtingen en prestaties 8

Thuisonderwijs door covid19 8

03 In gesprek met Middelland 12-17

De wijk Middelland 12

De school achter de voordeur 12

04 Conclusie 19

Conclusie project 19

Reflectie 19

05 Bronvermelding 20

01 Introductie

Het thuislokaal

Abstract

Kansenongelijkheid in het onderwijs is er altijd al geweest maar scholen zetten hun beste beentje voor om kansen, verwachtingen en prestaties zo gelijk mogelijk te trekken. Doordat de (basis) scholen in maart door het covid19 virus tijdelijk hun deuren moesten sluiten werden ouders verantwoordelijk voor het onderwijs van hun kind. Maar de grote verschillen in ouderhulp en verschillende thuissituaties vormen een bedreiging voor de kansengelijkheid in het onderwijs.

Dit onderzoek focust op de vraag: Laat thuisonderwijs ons zien dat er sociaal-economische ongelijkheid ontstaat in het onderwijs? En kunnen we er ook buiten de muren van school voor zorgen dat er meer kansengelijkheid in onderwijs ontstaat? Om meer inzicht te krijgen in deze situatie heb ik onder andere gekeken naar onderzoeken van socioloog Thijs Bol (Universiteit van Amsterdam) en socioloog Herman van de Werfhorst (Universiteit van Amsterdam). Deze onderzoeken laten zien hoe de achtergrond en kennis van ouders zoals bijvoorbeeld de kennis over paden in het onderwijssysteem maar ook de randvoorwaarden om tot leren te komen zoals taal, internettoegang, stimulans en veiligheid niet in elk huishouden voorkomen en hoe het onderwijs deze voorwaarden wel als vereiste ziet. Ook de docuserie Klassen geeft een goed beeld over waar het onderwijs en ouders tegenaan lopen en hoe kinderen hier de dupe van kunnen worden.

Door in gesprek te gaan met ouders en verzorgers in de wijk Middelland in Rotterdam kreeg ik meer inzicht in hoe zij deze situatie hebben ervaren en waar behoefte naar is. Om ruimte te geven aan de ervaringen en obstakels van deze ouders heb ik gesprekstools ontworpen om het gesprek te starten. Zodra de obstakels in kaart waren gebracht hebben we gezamenlijk gekeken hoe de wijk kan bijdragen aan oplossingen.

The classroom behind the frontdoor

Abstract

Inequality in education has always been there and schools are doing their best to equalize opportunities, expectations and achievements. Because (primary) schools had to close their doors temporarily in March due to the covid19 virus, parents became responsible for the education of their children. The large differences in parental assistances and different home situations are causing a threat to the equality of opportunity in education.

This research focuses on the question: Does homeschooling show us that socio-economic inequality is emerging in education? And how can we ensure that there is more equality in education outside the walls of school?

To gain more insight into this situation I looked at studies from sociologist Thijs Bol (University of Amsterdam) and sociologist Herman van de Werfhorst (University of Amsterdam). These studies show how the background and knowledge of parents such as knowledge about educational paths in the education system and also the preconditions for learning such as language, internet access and safety do not occur in every household. The docuseries Klassen (2020) also gives a good picture of what education and parents are facing and how they fight against the inequality of the system.

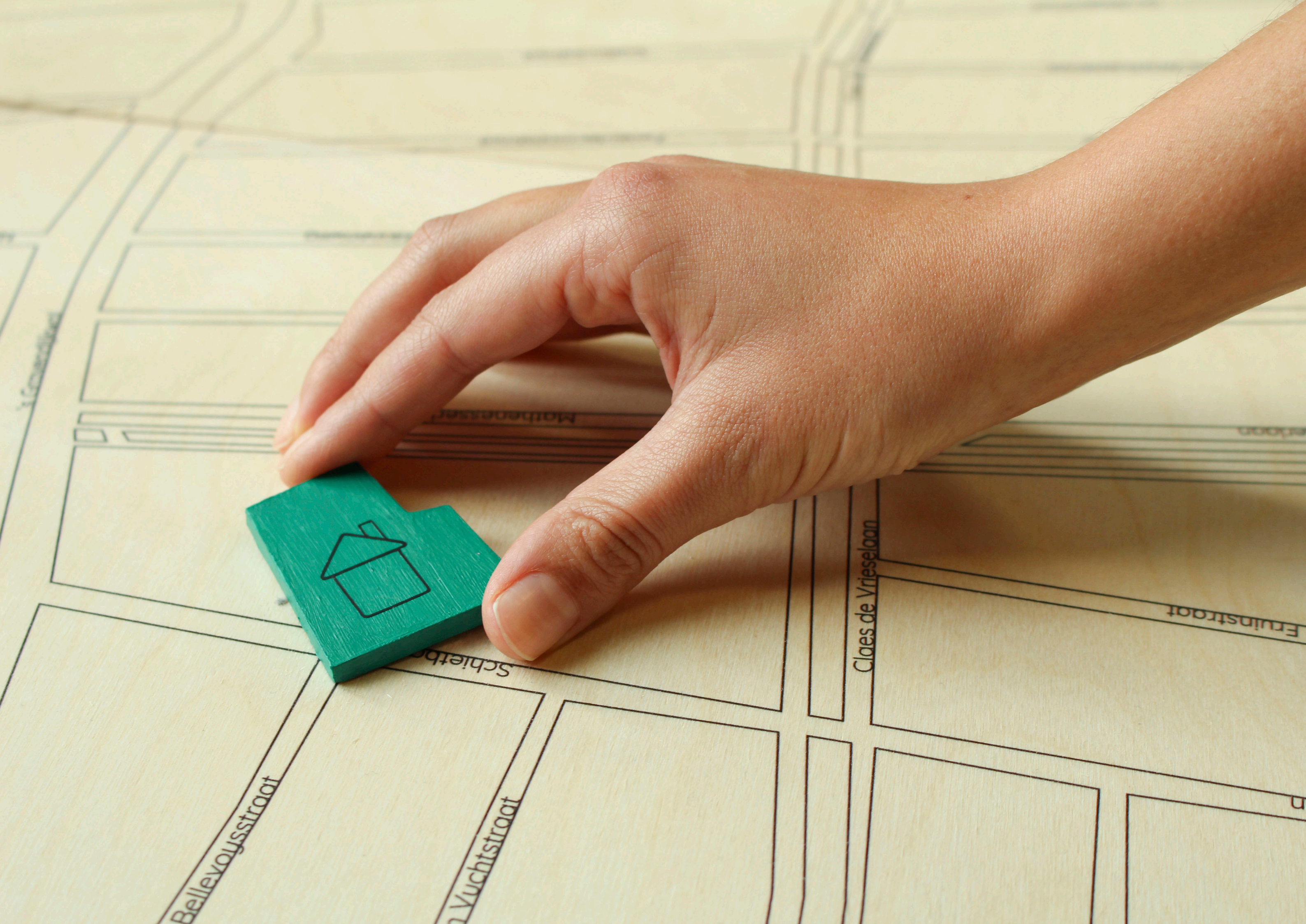
By talking to parents and carers in neighbourhood Middelland in Rotterdam west, I gained more insights into how they experience the situation of the schoolclosing and what they needed. To facilitate a conversation I designed conversation tools to open up the talk around this topic. As soon as the obstacles were mapped out, we looked at how the neighbourhood can contribute to solutions.

Voorwoord

Kolonialiteit is het onderliggende netwerk en fundament van het kolonialisme dat zelfs na het kolonialisme in stand wordt gehouden. De machtspatronen die binnen de koloniale overheersing zijn ontstaan zijn nog steeds in onze huidige maatschappij verweven. Onder kolonialisme verstaan we een systeem van heerschappij waarbij de ene groep zich boven de andere plaatst en waarbij de eerste het recht claimt om exclusieve soevereiniteit uit te oefenen over de tweede. Dekolonialiteit gaat daarentegen over degenen die zich verzetten om deze structuren te ontmantelen. Het richt zich op het begrijpen van de regels en normen die instellingen, menselijk gedrag en macht beheersen. Het beheersen van macht kan op veel verschillende gebieden.

Ik heb het onderwijs altijd interessant gevonden. Veel verschillende systemen, methodes en gebouwen om kinderen te onderwijzen. Waar de ene school kiest om vanuit een godsdienstige of levensbeschouwelijke overtuiging les te geven, zijn er aan de andere kant bijzondere scholen die werken vanuit een opvoedkundige overtuiging of didactische uitgangspunten. Met al deze verschillende structuren komen natuurlijk ook machtsverhoudingen naar voren.

Want wie bepaalt binnen welke structuur jij past? Hoe groot is de rol van je ouders hierin? Wat als het onderwijssysteem plots verandert en jij er niet meer aan kan deelnemen? Gedurende mijn onderzoek ben ik erachter gekomen wat de rol van ouders kan zijn bij de kansen en keuzes die je als kind krijgt in het onderwijs. In dit onderzoek en in mijn project wil ik laten zien waar de verschillen zitten en hoe een wijk of community als collectief meer kan bijdragen aan gelijke kansen buiten de muren van school.

02 Het onderwijs onder de loop

Kansenongelijkheid, verwachtingen en prestaties

Kansenongelijkheid in het onderwijs is een veel voorkomend verschijnsel in de meeste samenlevingen. Leerlingen die uit een gezin komen met een lagere sociale afkomst hebben minder kans op een hoge opleiding dan studenten uit gezinnen met een hogere sociaal economische status. Dit blijkt uit nieuw onderzoek van de dienst Onderzoek, Informatie en Statistiek (OIS). Volgens wethouder Marjolein Moorman toont dit onderzoek aan dat het huidige adviessysteem ongelijkheid creëert.

Dit brengt docuserie Klassen van omroep Human (2020) helder in kaart. Bij een vergelijkbare score op de eindtoets, krijgen kinderen met laagopgeleide ouders veel vaker een lager middelbaar schooladvies dan kinderen met hoogopgeleide ouders. Maar wat is dan kansengelijkheid? Houdt dat in dat bij dezelfde onderwijsprestaties kinderen gelijke uitkomsten hebben? In de serie zie je dat het veel complexer is dan dat. Want om goed te blijven scoren is een veilige, rustige en stimulerende thuisbasis van belang. Maar niet elk kind heeft een thuisbasis waar ze hun ouders om hulp kunnen vragen.

Ook Franse socioloog Bourdieu (1985) beschrijft in zijn essay 'The forms of capital' dat waar je geboren wordt bepaalt hoe je presteert. Hij doet dat in termen van kapitaal. Elk gezin bezit sociaal (netwerk), economisch (geld, grootte woonplek, middelen) en cultureel kapitaal (achtergrond, manier van spreken, gebruiken). Die laatste is vooral belangrijk voor het succes op school. Waar bijvoorbeeld sommige kinderen thuis voorgelezen worden of ze in de vakantie naar een museum gaan, spreken ze bij andere kinderen thuis geen Nederlands. Volgens socioloog Thijs Bol is cultureel kapitaal nog veel breder, het heeft ook te maken met welke keuzes worden gemaakt in het onderwijs. Welke ouders benaderen docenten sneller? Welke ouders hebben al bepaalde ideeën over wat belangrijk is voor een kind en kunnen dus makkelijker

'meebeslissen'? Welke ouders hebben de middelen om aanvullend onderwijs, ook wel schaduwonderwijs genoemd, naast de reguliere school aan te bieden?

Dat zie je ook in het onderzoek van Hoogleraar sociologie Herman van de Werfhorst (2020). Naast prestatie gerelateerde ongelijkheid zijn er dus meer factoren die impact kunnen hebben op kansengelijkheid. Het heeft ook te maken met bepaalde onderwijsbeslissingen die worden gemaakt door studenten en ouders met verschillende sociaal economische achtergronden. Van de Werfhorst laat in zijn onderzoek zien dat zodra ouders meer inzicht hebben in de mogelijkheden die hun kinderen hebben, zij succesvoller door het onderwijs systeem kunnen navigeren. Ook kunnen zij hun kind hierin beter ondersteunen.

Als je kijkt naar andere landen zie je dat Estland goed scoort op gebied van onderwijs. Ze scoren het beste op begrijpend lezen, wiskunde en natuurwetenschappen. Maar naast een hoge score is het onderwijssysteem ook anders ingedeeld. Leerlingen zitten vanaf hun 7e in de kleuterklas en gaan met een kaart met (sociale)vaardigheden door naar de basisschool. Tot hun zestiende worden ze niet naar niveau geselecteerd. Uit onderzoek van Herman van der Werfhorst is gebleken dat het uitstellen van het selectiemoment de kansengelijkheid bevordert. Volgens hem ontstaat er bij latere selectie onderwijsnivellering. Misschien is het Nederlandse onderwijssysteem toe aan verandering?

Thuisonderwijs in tijden van Covid-19

Door het Covid-19 virus werd thuisonderwijs een centraal onderdeel van de samenleving. Iets wat de strijd tegen kansengelijkheid in het onderwijs niet makkelijker heeft gemaakt. Het heeft het eerder verslechterd.

Er zijn in Nederland zo'n 4.000 huishoudens mét kinderen tussen de 5 en 13 jaar maar zónder internet thuis. Tussen de 89.000 en 127.000 kinderen die thuis emotioneel of fysiek verwaarloosd of mishandeld worden. 365.000 eenoudergezinnen met minderjarige kinderen. Zo'n 650.000 laaggeletterden met kinderen onder de 18. (bron: CBS)

Deze kinderen kregen ook allemaal thuis les toen de basisscholen in maart dicht gingen. Kinderen werden afhankelijk van hun ouders. Waar ze in het ene gezin thuis extra hulp kregen van hun ouders en ruimte genoeg was om te studeren, verdwenen in het andere gezin kinderen van de radar. Hoewel het goed is dat bedrijven zoals KPN gratis internet pakketten weggaven en de overheid voor extra laptops zorgde lost dit maar een klein onderdeel van het probleem op. De overheid kan hiermee de 'onderkant' wel proberen op te tillen maar ze kunnen de 'bovenkant' niet aftoppen. Dat die bovenkant niet te stoppen is zie je ook in het onderzoek van Louise Elfers (2019). Schaduwonderwijs wordt allang niet meer ingezet om leerlingen extra bij te scholen die achterlopen maar om te excelleren. Ouders willen het beste voor hun kind en zullen hier alles voor doen, sommige ouders hebben alleen meer middelen en kennis om dat te doen. Juist omdat ouders het beste willen voor hun kind moet het onderwijs altijd de grote gelijkmaker proberen te zijn. Want in deze situatie zien we wie de slachtoffers zijn wanneer de thuissituatie van een kind zo belangrijk wordt voor zijn schoolsucces.

Via apps en videobellen proberen de docenten het contact met hun leerlingen te onderhouden. Ze krijgen een kijkje in de thuissituaties van hun leerlingen. Hoewel docenten hun beste beentje voorzetten om de leerlingen en ouders zo goed mogelijk te helpen wordt het verschil langzaam zichtbaar. Scholen hebben in deze quarantainemaanden met ongeveer 5.200 leerlingen helemaal geen contact kunnen krijgen (Bron: AVS).

De school staat klaar om de ouders te ondersteunen waar dat nodig is. Maar er heerst ook veel schaamte vanuit ouders om hulp te vragen aan school. Schaamte dat ze geen goede ouder zijn omdat ze hun kind niet kunnen helpen. Schaamte omdat ze de Nederlandse taal niet goed genoeg beheersen en zo geen goede vraag te kunnen stellen. En schaamte omdat ze bang zijn dat ze het verkeerd doen.

Het dalen van het onderwijsniveau als kinderen niet op school zitten is overigens geen geheel nieuw probleem. Tijdens zomervakanties lopen de ontwikkelingen van leerlingen met lager- en hogeropgeleide ouders ook verder uit elkaar. Kinderen van ouders met een hbo- of universitair diploma blijven in de zomervakantie bijleren. Ze gaan bijvoorbeeld naar musea, worden voorgelezen en horen dezelfde taal thuis als dat ze op school horen. Maar de quarantaine vergroot de verschillen waarschijnlijk meer dan dat de zomervakantie dat doet. Tijdens de vakantie ligt het onderwijs namelijk plat voor elke leerling maar in deze quarantaine blijven de scholen huiswerk opgeven en geven ze nieuwe lesstof online door. Ze vragen ouders hun kinderen hierbij te helpen. Maar niet elke ouder kan dat ook.

Hoe kunnen we dan buiten de muren van school ook meer gelijke onderwijs kansen creëren? In een videofragment van Klassen spreekt schrijver en voormalig docent Massih Hutak ook over het Afrikaanse gezegde "It takes a village to raise a child". De ruimte rondom schoolgebouwen moet ook fundamenteel gelijkwaardiger ingericht worden. De kansen die je krijgt komen voort uit de keuzes die je maakt maar wat als die keuzes niet zichtbaar zijn om je heen?

**“IT TAKES
A VILLAGE
TO RAISE
A CHILD”**

03 In gesprek met ...

De wijk Middelland

Om de perspectieven van mijn onderzoek een gezicht te geven ben ik in gesprek gegaan met ouders, kinderen en docenten in de wijk Middelland in Rotterdam West. Drie perspectieven met verschillende ervaringen. Omdat de ouders in thuisonderwijs een grote rol spelen in het onderwijs van hun kind ben ik hun perspectief gaan onderzoeken. Ook omdat docenten in een online onderzoek dat ik afnam aangaven zich het meeste zorgen te maken over de verschillende thuissituaties. Door ouders te bevragen naar hun ervaring met thuisonderwijs zag ik dat er achter elke deur (kleine) obstakels plaatsvonden. Wanneer wordt zo'n obstakel echt een probleem? Waarom ontstaan er achter sommige deuren veel meer obstakels?

Het was geen gemakkelijk proces om direct in contact te komen met de ouders die thuisonderwijs als problematisch hebben ervaren. Ik ben daarom eerst het straatbeeld van de wijk gaan onderzoeken. Er is veel educatie in de straten van Middelland te vinden. Zo is er op het pleintje bij de Aleidisstraat een mini bibliotheek te vinden waar je boeken kan ruilen, loop je in de Graaf Florisstraat langs een planten bibliotheek en vind je op veel stoepen een hinkelspel. Zouden deze tools niet meer ingezet kunnen worden in deze tijd?

Andere belangrijke educatieve plekken in de wijk zijn buurthuizen het Wijkpaleis en Thuis in West. Beide vertrouwde plekken voor veel bewoners. Door in gesprek te gaan met deze buurthuizen kreeg ik meer inzicht in welke gezinnen het thuisonderwijs als vervelend hadden ervaren en wat voor soort problemen zich dan afspeelde. Tijdens het gesprek met Marc de Groot en Dineke Groeneveld van het buurthuis Thuis in West zag ik hoe groot de rol van hun buurthuis in de wijk is. Zij bieden naast een ontmoetingsplek ook verschillende activiteiten aan jongeren en ouders aan om ze te ondersteunen bij bepaalde problemen. Zo organiseren ze

huiswerkbegeleiding, vrouwenochtenden, jongerenclubs, inloopspreekuren en bieden ze maaltijden aan. Thuis in West draagt als plek dus veel bij aan het onderwijs voor kinderen maar niet altijd direct naar ouders gericht. Ze zagen dan ook een goede kans om met de ouders in gesprek te gaan om te luisteren naar wat hun ervaringen zijn en waar ze als buurthuis kunnen aanhaken.

De school achter de voordeur

Op vrijdagochtend 27 november organiseerde ik samen met Thuis in West een workshop sessie waarin vijf moeders kwamen praten over hun ervaringen met thuisonderwijs.

Voor de sessie heb ik gesprekstools ontworpen die het gesprek visueel kunnen maken. Via een geïllustreerde 3D kaart van de wijk en fiches brachten we de woonplaats, de school en de obstakels van de ouders in kaart. Zo werd het gesprek visueel voor iedereen.

Om de obstakels maar ook kansen in kaart te brengen stelde ik de volgende vragen:

- 👉 Wat ging er in je om toen je hoorde dat de school dicht ging?
- 👉 Waren er momenten dat je hulp nodig had? Wat voor momenten waren dit?
- 👉 Waar liep je tegenaan bij het thuis lesgeven?
- 👉 Wat voor hulp kwam er vanuit school?
- 👉 Hoe heeft je kind het thuisonderwijs ervaren?
- 👉 Wat was leuk aan het thuis les geven?

Wat als eerste erg naar voor kwam was de angst om een slechte moeder te zijn. Omdat ze het lastig vonden het huiswerk aan hun kinderen uit te leggen hadden ze het idee dat ze faalde in het ouderschap. Ook de Nederlandse taal was een obstakel. De schoolboeken en begeleiding is in het Nederlands geschreven en dat is niet altijd makkelijk te verstaan, te schrijven of uit te leggen voor ouders waarbij Nederlands niet hun moedertaal is. Daarnaast hadden ze het gevoel dat

hun digitale skills achter liepen en ze het lastig vonden de online lessen met hun kind op te pakken. Ook was het te druk in huis. Een aantal moeders hadden een groot gezin en te weinig ruimte thuis om elk kind in alle rust te kunnen laten studeren. Het videobellen liep dan ook door elkaar heen en het was lastig de docent goed te verstaan. Structuur houden bleek ook een lastige opgave. De kinderen zagen hun moeder niet als docent en vonden de veranderende rol van moeder naar docent lastig. Ook vonden hun kinderen het lastig om gemotiveerd aan het werk te gaan omdat hun thuis vooral staat voor spelen en niet voor school. De angst om het niet goed te doen werd bij een aantal moeders groot met stress en depressiviteit als gevolg.

Een ander obstakel waar ze tegenaan liepen waren de lesmethodes die school gebruikt. Die zijn zo anders dan ze gewend zijn dat het lastig inschatten is wat de school verwacht van de ouders en hoe ze dit het beste kunnen doen. Ook was het soms lastig niet het goede antwoord voor te zeggen maar voorbeelden te geven zodat het kind het zelf kon doen.

De ouders hebben de begeleiding vanuit school daarentegen wel goed ervaren. De school ondersteunde waar nodig en hadden begrip als het thuis niet soepel verliep en niet alles op tijd af was. Ook leende sommige scholen laptops uit waar die thuis niet beschikbaar waren.

Wat de moeders leuk vonden aan thuis lesgeven was vooral dat ze konden zien waar hun kinderen goed in zijn en waar hun talenten liggen. Ze kregen veel meer inzicht in wat hun kinderen nou echt op school leren en hoe ze dat doen. Daarnaast vonden ze het ook leuk dat ze talenten bij zichzelf ontdekten. Waar de ene moeder goed bleek te zijn in voorlezen had de ander een verborgen creatief talent.

Na de pauze gingen we de obstakels rondom hun huis proberen weg te ruimen.

Ik haalde een aantal obstakels naar voren en vroeg de ouders om na te denken wat hier een oplossing voor kon zijn. Hoe kan voornamelijk de wijk en alles wat hierin afspeelt bijdragen dit obstakel op te lossen. Na een kleine stilte begonnen ze met oplossingen geven.

Met voorzichtige blikken naar elkaar kwamen ze met het idee dat ze als ouders onderling elkaar wat meer kunnen helpen. Dit willen ze doen door bijvoorbeeld af en toe op elkaars kinderen te passen zodat er dan thuis wat meer tijd is om werk af te ronden. Hiervoor kan een whats-app groep aangemaakt worden. Wel moet er vertrouwen zijn tussen de ouders onderling, dit kost tijd en heeft vooral met intuïtie te maken.

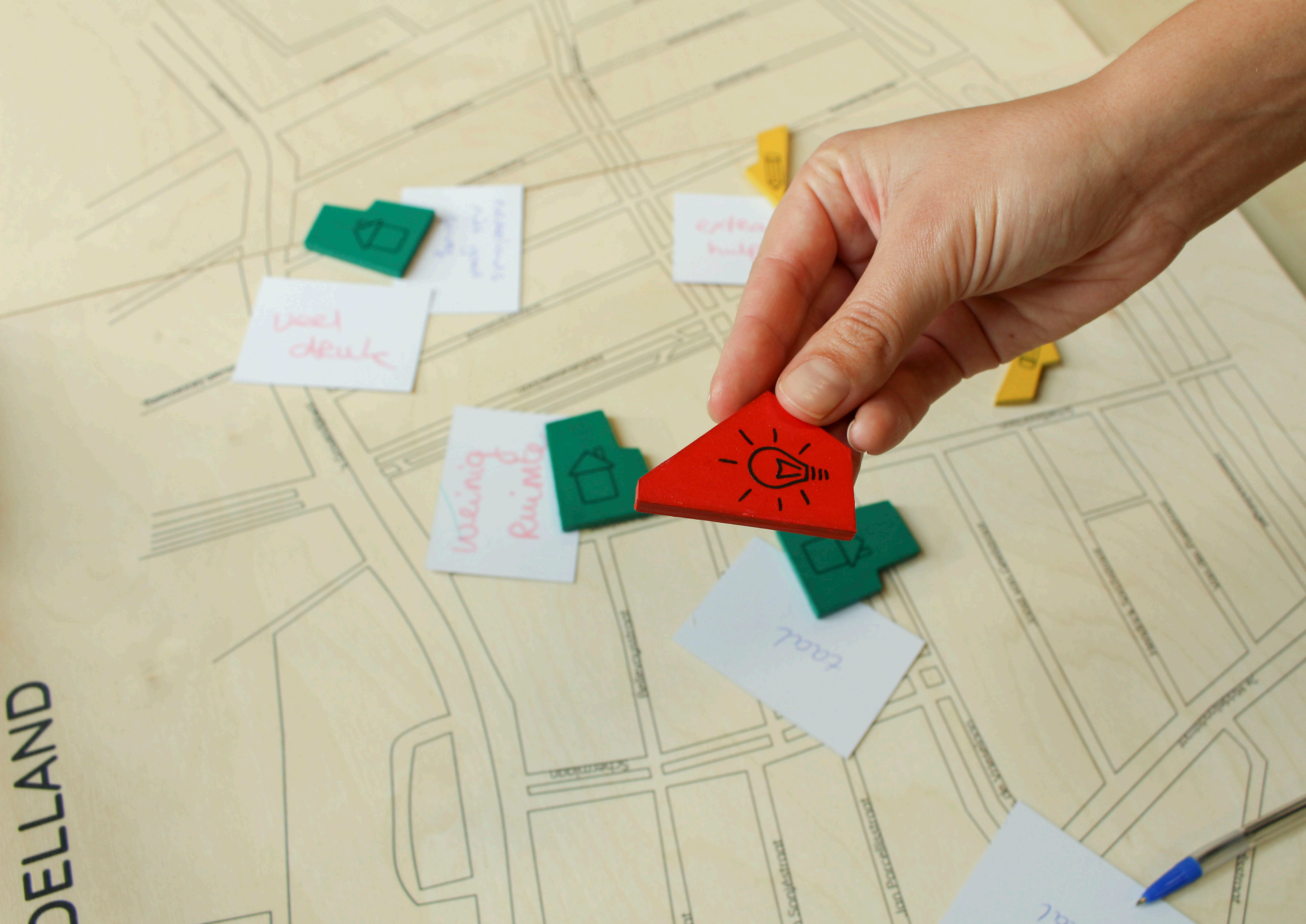
Verder stelden ze voor elkaar af en toe te ontmoeten in het Borgpark. Hier is veel ruimte en zo kunnen ze ook even uit het huis. Tijdens deze ontmoeting kunnen ze met elkaar bespreken waar ze thuis tegenaan lopen en hoe ze dit kunnen verhelpen.

Ook Thuis in West was onderdeel van de oplossingen. Zij kunnen een opvangplek worden voor kinderen tijdens schooldagen. Ze kunnen activiteiten organiseren om de kinderen op een educatieve manier bezig houden. Hier zijn meer vrijwilligers voor nodig maar de moeders wilden dit zelf om en om ook één dag in de week organiseren zodat ze de rest van de week dan meer tijd thuis hebben.

Ze wilden ook de vaders wat meer gaan betrekken en als groep laten samenwerken om bepaalde taken op te pakken. Dit moet wel vrijwillig blijven.

En als laatste om de zomervakanties door te komen kan de wijk zomerkampen organiseren waar ouders ook hun talenten in kunnen zetten. Zo kunnen kinderen ook in de vakantie doorleren en hebben de ouders meer tijd voor werk.

DELLAND

We sloten de sessie af met een aantal positieve oplossingen hoe Middelland zou kunnen bijdragen aan ondersteuning voor ouders met thuisonderwijs. Waar de school zorgt voor gelijke kansen en ruimte om als leerling te ontplooiën kan een wijk hier ook haar steentje bijdragen. Want zoals Massih Hutak zei moet de ruimte rondom de scholen ook veel diverser en gelijkwaardiger ingericht worden. Naar mijn idee begint dat door in contact te komen met elkaar, naar elkaar te luisteren en elkaar te zien.

De moeders vonden het fijn om hun verhaal te kunnen delen zonder dat ze daarop beoordeeld werden. Ook de herkenning in elkaars verhaal werd als prettig ervaren. Ook thuis in West vond het een waardevol gesprek en zou de gesprekstoel graag vaker willen gebruiken om andere gesprekken te openen met buurtbewoners.

Visie van Dineke Groeneveld

Na de sessie praatte ik na met Dineke die als gespreksleider bij Thuis in West de moeders had uitgenodigd en de sessie bijwoonde. Dit is haar visie op het gesprek:

“Ik kijk terug op een mooie, inhoudsvolle morgen. De vrouwen zijn geïnteresseerd en willen graag meedenken en praten over hun beleving. Ze vullen elkaar aan en luisteren naar elkaars beleving en verhalen. Met veel respect voor elkaar en voor Lucca wordt er gecommuniceerd. De taalbarrière speelt een enkele keer een rol maar wordt ook goed opgevangen. Lucca verstaat de kunst om dichtbij deze vrouwen te staan en open vragen te blijven stellen. Haar gezonde nieuwsgierigheid daagt de vrouwen uit om steeds meer te vertellen. De vrouwen voelen zich gehoord en geven elkaar erkenning over de pittige periode die achter hun ligt.

Mooi en fijn is het om te zien en te horen hoe veilig zij zich bij elkaar voelen en durven uit te spreken ook al is hun Nederlandse woordenschat nog beperkt. De creatieve manier die Lucca had bedacht om het onderwerp nog dicht bij de doelgroep te brengen sloeg goed aan.

De moeders hebben de ruimte gekregen en genomen om hun verhaal te vertellen. Lucca heeft het in beeld gebracht. Voor mij als buurthuiswerker en gespreksleider van deze groep was het ook fijn om te zien hoe vertrouwd de vrouwen met elkaar zijn en hoe actief zij meedachten en meewerkte aan dit onderzoek. Al met al een geslaagde morgen waar zowel de aanwezige vrouwen als Lucca maar ook ik zelf van hebben genoten.”

04 Conclusie

De wijk rondom de school

Tijdens de workshop sessie bij Thuis in West was het voor mij erg visueel wat er achter voordeuren had afgespeeld en dat ouders ook vooral blij waren dat de scholen weer open gingen. Maar wat als de school weer een tijdje dicht gaat? Om een wijk collectief te laten samenwerken is tijd, vertrouwen en ruimte nodig. Maar de wil om als ouders onderling meer samen te bespreken en elkaar te helpen is er.

Er is een begin gemaakt in het kwetsbare gesprek over de mogelijkheden die ouders hun kind kunnen bieden en de verantwoordelijkheid die komt kijken bij het geven van thuisonderwijs. Om als wijk collectief wat meer samen te laten werken op onderwijs gebied zullen we eerst naar elkaar moeten luisteren. Om dit te bereiken zouden de gesprekstoels vaker ingezet kunnen worden tussen verschillende ouders. Ruimte geven aan een verhaal van je buur kan ervoor zorgen dat je elkaars obstakels beter begrijpt en elkaar kan ondersteunen waar dat nodig is. Want net als dat er op school meerdere partijen betrokken zijn om een leerling te onderwijzen is dat in een buurt ook belangrijk.

Het project heeft mij laten zien dat niet alleen de ouders, de docenten of de leerlingen verantwoordelijk zijn voor de kansengelijkheid in het onderwijs maar dat het een systeem is dat we gezamenlijk maken. Iedereen is een schakel in dit systeem en elke schakel kan dus bijdragen aan gelijke kansen in het onderwijs op zijn of haar manier.

Daarnaast wordt er in het huidige systeem al zo vroeg een keuze gemaakt op welk niveau je thuishoort waardoor de prestatie drang er al vroeg in zit. En dan zijn die extra kansen die je naast school krijgt wel mooi meegenomen. Zodra ouders en thuissituaties een grotere rol krijgen in het begeleiden van het onderwijs van hun kind, lopen de verschillen op. Wat er in en rondom een thuissituatie plaatsvindt, kan van grote invloed zijn op de ontwikkeling

van een kind. Waar de school haar beste beentje voor zet om gelijke kansen te creëren is het dus net zo belangrijk om de ruimte rondom de school diverser in te richten.

Reflectie

Ik heb deze minor als een erg waardevolle stap binnen de Willem de Kooning academie ervaren. Als social designer is het belangrijk om de machtsstructuren in onze maatschappij te (her)kennen en kritisch naar deze structuren te kijken. Om deze structuren te willen veranderen is het belangrijk om te weten waar ze vandaan komen en waarom ze zo zijn zoals ze zijn. Om verschillende onderwerpen en verhalen echt te begrijpen is tijd nodig.

Ik heb tijdens dit project veel meer geleerd om een luisterende rol aan te nemen en niet op voorhand conclusies te trekken. Waar ik voorheen altijd snel vooruit wilde, streefde naar prestaties en de touwtjes graag in handen wilde hebben, ben ik bij dit project veel meer meegegaan met de flow van het proces. Er kwam meer ruimte om echt eens bij het begin te beginnen en het einde nog niet te visualiseren. Ook kwam er hierdoor meer ruimte voor verhalen van anderen en ik leerde veel meer over wat 'luisteren' nou echt betekent. Want luisteren naar de ander betekent ook ruimte maken en zelf een stap terug doen.

Aan het begin van de minor had ik een bepaald project voor ogen en streefde ik heel erg naar dit eind doel. Maar ik merkte al vrij snel dat decolonial listening veel meer gaat over het proces van telkens even aan de kant stappen om andere ruimte te geven voor hun verhaal. Ook al werd die ruimte niet meteen gevuld zoals ik dat in mijn hoofd had, hoe meer ik telkens het gesprek opende hoe waardevoller mijn project werd. Het onderzoek kreeg ineens een gezicht. Ik heb ingezien dat het proces veel interessanter kan zijn dan het eindresultaat. Dit inzicht neem ik dan ook graag mee in mijn verdere pad als social designer.

03 Bronvermelding

Essays/artikelen

van de Werfhorst, Herman. “Navigating Institutions: Parents’ Knowledge of the Educational System and Students’ Success in Education”. European Sociological Review, Volume 36, Issue 1. Oxford academic. februari 2020, Web. 11 november 2020.

Bourdieu, Pierre. “The forms of capital.” Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education. Greenwood Press 1985. Web. 11 november 2020

Elfers, Louise. “Het kopen van kansen: de inzet van schaduwonderwijs in de onderwijscompetitie.” Gelijke kansen in de stad. Amsterdam University Press. 2019. Web. 2 december 2020

Bol, Thijs. “Inequality in Homeschooling During the Corona Crisis in the Netherlands. First Results from the LISS Panel.” SocArXiv, 30 Apr. 2020. Web. 11 november 2020.

Kielman, Anne. Paulle, Bowen. van Londen, Monique. “Rekenen op je ouders”. Amsterdam University Press. augustus 2018. Web. 11 oktober 2020

Paulle, Bowen. “Toxic Schools: High-Poverty Education in New York and Amsterdam.” University of Chicago press. 2013. Web. 2 december 2020

Documentaires/video

“Waar je wieg staat” Klassen. Omroep Human. 30 november 2020, documentaire.

“verwachtingen” Klassen. Omroep Human. 7 december 2020, documentaire.

“De klas van juf Kiet.” 2Doc, 19 juni 2017, documentaire.

Pakhuis de Zwijger. “Wit Aan Zet verkiezingsspecial: Kansenongelijkheid in het onderwijs.” Pakhuis de Zwijger. Bergman, Sunny. Afriyie, Jerry. 9 maart 2018. Web. 14 oktober 2020.

“De post racistische planeet.” Pol, Soraya. VPRO tegenlicht. 4 oktober 2020. Web. 6 oktober 2020.

Tedtalk. “The urgency of intersectionality.” Crenshaw, Kimberlé. TED TALKS. oktober 2016. Web. 5 oktober 2020.

Opiniestukken

Visser, Johannes. ‘Waarom naar school gaan de grote gelijkmaker moet zijn.’ de Correspondent. 11 april 2020. Web. 11 november 2020.

Visser, Johannes. ‘Deze socioloog onderzocht het effect van de scholensluiting op gelijke kansen in het onderwijs.’ de Correspondent. 6 mei 2020. Web. 11 oktober 2020.

Couzy, Michiel, ‘Schooladvies vergroot ongelijkheid: kinderen van laagopgeleide ouders vaker onderschat.’ Parool. 23 januari 2020. Web. 11 november 2020.

Hu, Lisa, Vesseur, Eva. ‘Thuisonderwijs laat zien dat kansenongelijkheid er altijd al was.’ Parool. 10 april 2020. Web. 11 november 2020.

de Wolf, Inge. ‘Kansenongelijkheid op de basisschool: kwestie van onbewuste vooroordelen of kwetsbare thuissituatie?’ de Balie, 20 mei 2020, Web. 8 oktober 2020.

de Redactie. “PISA-score: dit is waarom Estland het zo goed doet.” Onderwijs van morgen. 13 januari 2020. Web. 24 december 2020.

Podcasts

“Basisschooldirecteur Frauke Donners over het bereiken van ieder kind met digitaal thuisonderwijs.” Stravens, Manon. de Balie Podcast, ART19, 4 september 2020. Web. 15 november 2020.

“This is our school, how dare you?” Walt, Chana Joffe. Nice white parents. Serial productions. New York Times podcast. 23 juni 2020. Web. 12 oktober 2020.

Met extra dank aan:

Alle ouders in de wijk Middelland die mee hebben gedaan, Floris van Gennep van het Wijkpaleis en Marc de Gooijer en Dineke Groeneveld van Thuis in West.